

DESPRÉS D'UNES CONVERSES A LA FRESCA, a Portocolom

Pere Polo

Com cada any, a la terrassa del bar Es Tamarells, durant l'estiu i organitzat pel Centre Cultural de Felanitx i l'esmentat bar, es celebren les "Converses a la fresca". Un dels dimarts en què es celebraren, ens varen convidar, per parlar de l'educació a Mallorca, a Nadal Batlle (Rector de la UIB), Andreu Crespi (Director Provincial del MEC) i a mi, com a Secretari General de l'STEI.

Va ser una bona ocasió per rellegir el llibre del meu amic Pío Maceda "*La educación ante los grandes cambios culturales. Ideas para otro discurso educativo*", que m'ha servit per refrescar conceptes, fets i situacions que el temps sembla fer-nos oblidar. Vaig anar repassant moltes d'idees dels MRPs i principis del meu Sindicat. No vaig voler deixar passar l'ocasió per fer una sèrie de propostes.

És cert que moltes vegades, per no dir quasi sempre, prepares la participació en una taula rodona d'una manera determinada, però llavors les distintes aportacions et duen per altres camins. Així va passar a Portocolom. En principi volia recordar que contínuament ens demanam *Què i Com ensenyar*, però oblidam *Per a què ensenyar*, qüestió important per ésser aclarida tota vegada que els interessos diferents dels distints grups socials van configurant uns models educatius d'acord amb aquests interessos i amb l'ideal de persona que a cada moment es desitja formar.

Així podem parlar d'un model conservador i d'un altre progressista, que va concretar els seus postulats l'any 1975 amb "La alternativa por la Escuela pública". L'any 1976 la Conferència episcopal va fer públic el document "Sobre los planteamientos de la Enseñanza", en el qual els bisbes defensaven el pluralisme de centres front a la "pluralitat dins

cada centre".

La Constitució reflecteix el pacte dels dos models educatius. Del model progressista recull:

- drets dels pares i mares a intervenir en el control i gestió dels centres sostinguts amb fons públics,
- llibertat de càtedra,
- respecte a la llibertat de consciència,
- competència dels poders públics per garantir el dret de tots a l'educació a través de la programació general de l'ensenyança.

Del model conservador:

- dret dels pares a elegir la formació religiosa i moral,
- llibertat de creació de centres,
- finançament, si es compleixen els requisits legals.

El missatge educatiu conservador guanya nous adeptes a través d'idees tan atractives com la recerca de l'excel·lència relacionada amb la tesi que el nivell educatiu baixa a mesura que s'estén l'escolaritat.

Els governs conservadors acostumen a destacar en la seva política el dret de les famílies a elegir centre educatiu, elegir metge, etc. per sobre del dret a una bona educació i a una bona sanitat per a totes les persones.

El paper d'oferir aquest servei educatiu millor correspondria, en línies generals, als grans centres privats i a aquells centres públics que aconseguixin recursos per destacar sobre la resta, la qual cosa és possible en l'ensenyança superior mitjançant convenis amb empreses.

Les polítiques educatives conservadores debiliten greument la solidaritat entre sectors socials en la mesura en què els menys afavorits seguiran recorrent, per exclusió, a un servei públic descapitalitzat. Aquests polítics es recol-

zen en campanyes d'opinió que destaquen les deficiències del sector públic i no mencionen les del sector privat.

Pens que el que importa de veritat és saber quina és l'ensenyança bàsica que aquesta societat pot oferir a tots els seus homes i dones, i com assegurar una ensenyança bàsica de qualitat.

En aquests moments el sistema educatiu està immers en l'aplicació d'una reforma (LOGSE), que pretén una gran millora qualitativa del sistema, però difícilment s'aconseguirà si no hi ha canvis essencials de rumb. Una llei, per altra part, no acceptada pel Partit Popular, l'alternativa al poder de cara a les properes eleccions, segons les previsions i les enquestes. Per major contradicció, aquesta llei no únicament es acceptada per la Conselleria de Cultura del Govern Balear, sinó que en fa contínues referències en el seu "Model Educatiu propi". D'aquí es deriven una sèrie d'interrogants que em planteig en aquests moments. Què passarà amb l'aplicació de la LOGSE si guanya el PP? Mantindrà la seva contradicció amb les línies generals de la Conselleria. És necessària una clarificació entre ambdues. Crec que seria necessari un pacte interpartidista per garantir que l'aplicació de la LOGSE es dugui a terme en bones condicions econòmiques i qualitatives.

Voldria fer unes reflexions sobre el que crec necessari per a una reforma amb garanties i que no sigui només un canvi de nom.

Alguns aspectes bàsics de discussió sobre la implantació de la LOGSE.

1) Calendari d'aplicació

- S'ha de completar amb el finançament. Fins ara ja s'ha canviat tres vegades el calendari. Entre altres raons, les adduïdes han estat de tipus econòmic. Jo em deman en base a quin estudi de fi-

nançament s'ha quantificat la implantació de la Reforma. Qualsevol calendari sense finançament explícit és un recurs estratègic poc sòlid que planteja més dubtes que les que pretén aclarir.

- El retard del calendari ha provocat desmobilització de les forces progressistes que en el seu moment valoraren positivament alguns aspectes de la LOGSE, però que actualment dubten del compromís de l'Administració.

- Anticipació "en condicions" i en consonància amb el marc general. No s'ha d'anticipar la Reforma sense les degudes condicions de recursos personals, materials i funcionals.

Aquestes condicions es poden concretar en:

- Plantilles.
- Formació del professorat
- Treball d'informació i formació amb les famílies.
- Estimular la elaboració de materials curriculars.
- Afavorir l'autonomia dels centres.

2) Mapa Escolar

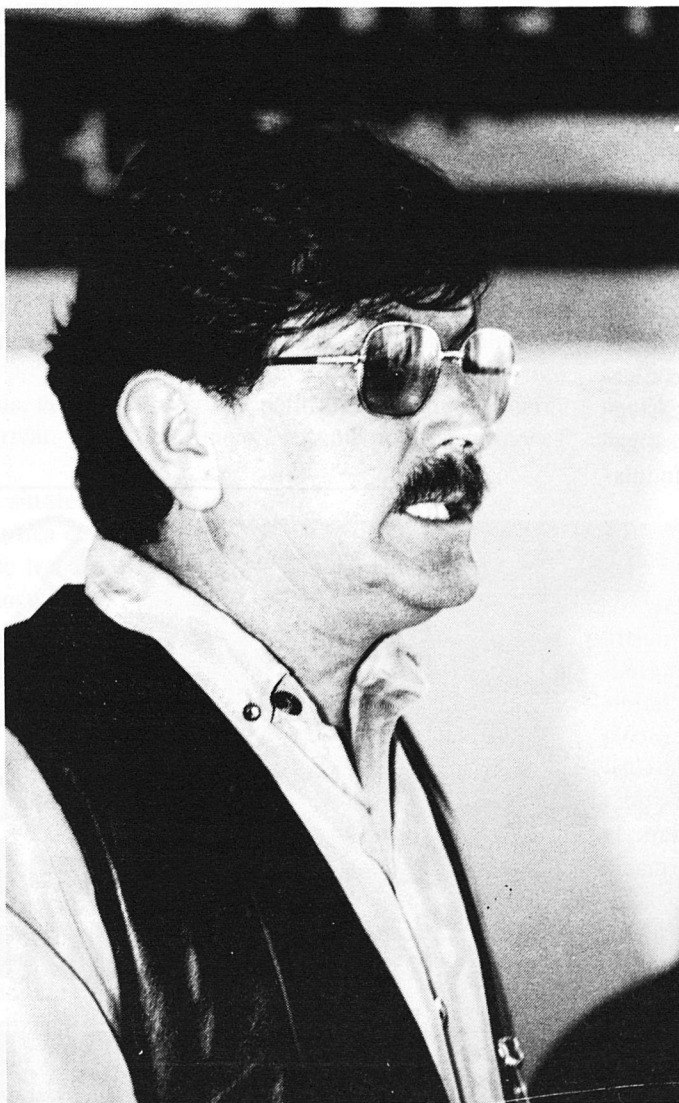
No s'ha d'entendre el Mapa Escolar només com el número de llocs escolars, aules o centres d'un territori. Aquesta és una concepció excessivament restrictiva.

Per a l'STEI, el Mapa Escolar hauria de recollir tots els aspectes que configuren a un territori "l'organització del Sistema Educatiu":

- Planificació 0 - 18 anys
- Conjunt de modalitats educatives (ensenyança obligatòria, pre i post obligatòria, ensenyances especials, artístiques, de persones adultes, etc. excepte les universitàries).
- Conjunt de serveis de recolzament extern als centres: inspecció, centres de recursos, equips multiprofessionals, cprs, ... etc. necessaris per desenvolupar els objectius que es marquin.

És essencial la participació de tota la

Comunitat Educativa en l'elaboració del Mapa Escolar. Primer, en l'elaboració i discussió dels criteris generals a cada una de les comunitats autònomes. Aquests criteris haurien d'incloure el model de centres, criteris de distribució territorial, planificació de serveis de recolzament, plans d'anticipació, etc.

Aquesta consulta s'hauria de fer a través dels Consells Escolars de cada àmbit territorial, per la qual cosa instam a la Conselleria a crear el Consell Escolar de la Comunitat Autònoma i el de cada illa, així com la dels consells escolars municipals.

Pensem que aquesta consulta és prèvia a qualsevol proposta de Mapa Escolar. En les circumstàncies actuals, però, hi ha una manca de propostes del MEC, per una part; mentre, per altra, curiosa-

ment van sortint a través de la premsa els centres de Secundària, de manera espontània i al millor licitador.

Quins criteris hauriem de seguir respecte a l'oferta de places públiques i privades?

La planificació pública s'ha de fer en base a l'objectiu de garantir una oferta suficient per cobrir la demanda actual i la que previsiblement existirà a cada territori.

L'escola concertada ha de seguir els mateixos criteris que l'escola pública en l'oferta de places, tot evitant situacions de discriminació segons el tipus d'escola o de separació de comunitats escolars per raons econòmiques o de diversitat de l'alumnat.

En la concreció del Mapa Escolar a cada territori (ciutat, comarca, illa, comunitat autònoma) s'hauria de garantir la participació dels representants de la comunitat educativa a través de les organitzacions representatives (sindicats, associacions, etc.) Participació que té com a objectiu assegurar la presència de distintes sensibilitats, preocupacions o situacions característiques que puguin afavorir el desenvolupament del Mapa Escolar. S'han de preveure la informació, els terminis i la temporalització.

3) Inspecció Educativa

Si pretenem reformar el sistema educatiu vigent no podem oblidar la importància que en ell hi ha de tenir la Inspecció Educativa. Aquesta ha estat tradicionalment associada a la funció de control de l'ensenyança. El control sobre "el que és l'ensenyança" sol reduir-se a una funció de comprovació del compliment ("sobre el paper", en la major part de les ocasions: anàlisi de les programacions, plans de centre, memòries i estadístiques sobre el rendiment acadèmic) de les directrius sorgides dels ambients burocràtics administratius del Sistema Educatiu.

Des de l'STEI pensam que l'ensenyança com a servei públic demanda procediments de control, amb les següents finalitats, entre d'altres:

- Oferir als ciutadans descripcions justificades sobre com funciona el servei públic que anomenam ensenyança.

- Oferir als professionals marcs de reflexió sobre el que és l'ensenyança i sobre les possibilitats i limitacions del que podria ser.

- Oferir al sistema polític una base real d'informació des d'on es puguin prendre les decisions.

¿Qui hauria de dur a terme aquest control de caràcter avaluatiu, descriptiu i de diagnòstic sobre les condicions d'ensenyança en el nostre sistema educatiu? Les Inspeccions Educatives? Els Consells Escolars, o altres òrgans depenents d'organitzacions col·lectives amb l'assistència d'equips d'especialistes i investigadors de l'educació, externs a l'Administració?...

4) Jornada

Per últim, un dels temes tabú en l'organització del treball escolar del nostre sistema educatiu: la jornada escolar. Hauríem de pensar en un altre tipus d'horari per tal de poder dur a terme una escola activa, basat en la reducció del temps lectiu en benefici del no lectiu, per poder realitzar les adequacions curriculars, la reflexió sobre la pràctica, la formació permanent, activitats de coordinació, feina tutorial, treball amb famílies d'alumnes, etc.

Hem de prendre consciència que el temps sense alumnes no és un benefici personal, sinó un temps imprescindible per dur a terme el pla de centre i canviar l'estil de treball dels centres.

Un dels errors administratius és, precisament, de detallar al màxim el temps dedicat a cada àrea, mentre que les activitats no lectives simplement s'enumeren.

Un altre tema es refereix a si la jornada ha de seguir essent partida o si té més avantatges la jornada continuada. El fet que la jornada dels professors del centres públics i els privats - especialment d'aquests- sigui diferent complica les co-

ses, tota vegada que es mantenen diferències importants.

Els horaris actuals eren vàlids per als alumnes d'aquell tipus d'escola transmissora de coneixements que obligava a aprendre a tots els nins al mateix ritme. Però amb la LOGSE es pretén que hi hagi ritmes distints, en la mateixa mesura que són diferents els ritmes individuals.

Aquests ritmes inflexibles fan difícil el treball participatiu que comporta la recerca de dades informatives, el debat i la valoració de les conclusions.

Seria interessant separar l'horari dels alumnes de l'horari del professorat.

5) Transferències en matèria educativa i normalització lingüística

Un cop més reclamam l'assumpció plena de les competències educatives, ja. La planificació i la gestió del nostre sistema educatiu és clau per a una aplicació coherent de la Reforma al nostre territori: disseny curricular propi, acceleració del procés de normalització lingüística; en definitiva, impuls d'uns projectes educatius que s'adeqüin als nostres trets culturals i geogràfics.

Són molts els temes de discussió que tenim pendents en el nostre sistema educatiu. Sembla que cada vegada ens acostam més a una organització per decret i amb menys participació i consens.

Des de l'STEI esperam que aquests punts serveixin per a la reflexió i per intentar la participació de tota la comunitat educativa. □

Més de 10.000 residents* ja han escollit

Viatges i Turisme sa Tramuntana

Per qualitat:
 ...d'ofertes
 ...de serveis
 ...d'informació

Carrer 31 de desembre, 12
 Tel: 204600. Fax: 204450
 Palma de Mallorca

*Dades corresponents a la temporada 91